

Sygn. akt V U 402/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: star. sekr. sądowy Magdalena Teteruk

po rozpoznaniu w dniu 12 kwietnia 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku Z. B.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników

na skutek odwołania Z. B.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W.

z dnia 11 marca 2015 r. **znak** (...)

oraz z dnia 20 marca 2015 r., **znak** (...)

zmienia decyzję Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W. z dnia 11 marca 2015 r. , znak (...) w ten sposób, że ustala, iż wnioskodawca Z. B. podlega ubezpieczeniom społecznym rolników w zakresie ubezpieczeń: wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno – rentowego od 01 listopada 2004 roku oraz decyzję z dnia 20 marca 2015 r., znak (...) w ten sposób, że ogranicza stwierdzoną na koncie wnioskodawcy nadpłatę z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne rolników, przyjmując, że wymieniony podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników od 01 listopada 2004 roku.

SSO Krzysztof Głowczyński

Sygn. akt VU 402/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 marca 2015 r. znak: (...), Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego, macierzyńskiego dla Z. B. w okresach: od 1.01.1998 r. do 27.10.2001 r., od 15.07.2002 r. do 12.10.2002 r., od 01.08.2003 r. do 29.10.2003 r. i od 01.08.2004 r. oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego w tych samych okresach.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy, powołując się na przepis art. 13 ust. 2a rozporządzenia Rady /EWG/ nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób pracujących na własny rachunek i do członków ich rodzin oraz rozporządzenie nr 674/72 z dnia 21 marca 1972 r., dotyczącego wykonywania rozporządzenia Rady nr 1408/71, wskazał, że we wskazanych okresach wnioskodawca był zatrudniony na terenie Niemiec, a przebieg ubezpieczenia za powyższe okresy z tego tytułu

potwierdzono na formularzu E 205D. Nadto organ rentowy wskazał, iż od 05.08.2004 r. wnioskodawca stale przebywa na terenie Niemiec. Powyższe powoduje zaś, że nie spełnia wymogów definicji rolnika zawartej w art. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Decyzją z dnia 20 marca 2015 r. znak: (...), Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W. stwierdził na koncie Z. B. nadpłatę z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne w kwocie 14.699,10 zł, w związku z wyłączeniem wnioskodawcy z ubezpieczenia społecznego rolników na skutek w.w. decyzji z dnia 11 marca 2015 r.

Z. B. dnia 14 kwietnia 2015 r. złożył odwołanie, wskazując, iż zaskarża decyzję Prezesa KRUS z dnia 20 marca 2015 r., kwestionując zasadność wyłączenia go z ubezpieczenia społecznego. Wskazał, że wyjazdy do Niemiec związane były jedynie z jego doraźnymi pracami dodatkowymi i nie powodowały zaprzestania prowadzenia przez niego gospodarstwa rolnego w kraju.

W odpowiedzi na odwołanie Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wniósł o jego oddalenie, podtrzymując podniesione w zaskarżonej decyzji argumenty.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca jest właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni ok. 12 ha fizycznych – ok. 11 ha przeliczeniowych, położonego w miejscowości C. w gminie K.. Gospodarstwo to składa się z pól uprawnych i łąk oraz dużych zabudowań gospodarczych. Wyposażone jest w traktor, przyczepę, pługi, agregaty uprawowe. Gospodarstwo nastawione jest na produkcję roślinną, bez hodowli zwierząt. W prowadzonym gospodarstwie ubezpieczony uprawiał wysiewane na wiosnę owies i jęczmień oraz wysiewaną jesienią pszenicę.

W okresie od 1.01.1998 r. do 27.10.2001 r., od 15.07.2002 r. do 12.10.2002 r., od 01.08.2003 r. do 29.10.2003 r. i od 01 sierpnia 2004 r. do 31 października 2004 r. Z. B. wykonywał pracę na terenie Niemiec. Jego praca miała charakter prac polowych, polegała na wykonywaniu prac polowych, takich jak orka, siew zbóż – głównie rzepaku i pszenicy, oraz na myciu maszyn rolniczych. W powyższych okresach wnioskodawca uiszczał w pełnej wysokości składki na ubezpieczenia społeczne rolników. Za powyższe okresy niemiecka instytucja właściwa w sprawach ubezpieczeń społecznych wystawiła zaświadczenie (...), wskazujące że we wskazanych wyżej okresach, tj. od 1.01.1998 r. do 27.10.2001 r., od 15.07.2002 r. do 12.10.2002 r., od 01.08.2003 r. do 29.10.2003 r. i od 01.08.2004 r. do 31.10.2004 r. – czyli w łącznym 56 miesięcy, wnioskodawca był objęty pracowniczym ubezpieczeniem emerytalno-rentowym, uzasadniającym wypłatę wszystkich rodzajów emerytur i rent. Zaświadczenie to zostało przekazane do Placówki Terytorialnej KRUS w O., celem ustalenia weryfikacji okresów podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniu społecznemu rolników i ewentualnego wydania decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników.

Na podstawie informacji zawartej w zaświadczeniu znak (...), organ rentowy wydał dnia 11 marca 2015 r. decyzję stwierdzającą ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w stosunku do wnioskodawcy w okresach od 1.01.1998 r. do 27.10.2001 r., od 15.07.2002 r. do 12.10.2002 r., od 01.08.2003 r. do 29.10.2003 r. i od 01.08.2004 r. Następnie w jej wyniku decyzją z dnia 20 marca 2015 r. wydano decyzję o nadpłacie z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne w kwocie 14.699,10 zł, w związku z treścią decyzji z dn. 11 marca 2015 r.

Dowód. : - w aktach ubezpieczeniowych:

protokół z dnia 11.03.2015 r.,

pismo PT KRUS w O. z 25.02.2015 r.,

decyzja z dnia 11.03.2015 r.,

decyzja z dnia 20.03.2015 r.,

druk (...);

- tłumaczenie druku (...) – k. 58-59;

- częściowo zeznania świadków:

J. A. – e-protokół z dnia 26.01.2016 r. od 00:04:16;

A. M. – e-protokół z dnia 26.01.2016 r. od 00:12:56;

A. S. - z dnia 26.01.2016 r. od 00:21:46;

- częściowo wyjaśnienia wnioskodawcy - z dnia 06.10.2015 r. od 00:10:18.

W okresie po dniu 31 października 2004 r. Z. B. na stałe przebywał w kraju. W Niemczech pozostała skonfliktowana z nim jego żona z dziećmi. Jego rodzina zamieszkuje w przydzielonym wnioskodawcy mieszkaniu w S.. Od 2 – 3 lat ubezpieczony jest po rozwodzie. Instytucja niemiecka potwierdziła stały pobyt Z. B. w Niemczech od 05 sierpnia 2004 r., najprawdopodobniej ze względu na to, że jet on najemcą lokalu mieszkalnego.

Dowód: wyjaśnienia wnioskodawcy, e-protokół, k. 77, 00:10:44 – 00:22:00,

formularz E 001,k. 75

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie Z. B. zasługiwało na uwzględnienie w części.

Na wstępie należy wyjaśnić, iż jakkolwiek odwołanie wnioskodawcy wskazuje jedynie na decyzję z dnia 20 marca 2015 r., to mając na uwadze, iż decyzja ta jest konsekwencją decyzji organu rentowego o ustaniu rolniczego ubezpieczenia społecznego w stosunku do wnioskodawcy z dnia 11 marca 2015 r., która nadto była nieostateczna w chwili złożenia odwołania, zaś wnioskodawca podnosi zarzuty kwestionujące ustalenia tej ostatniej decyzji – Sąd objął kontrolą obie decyzje.

Zgodnie z przepisem art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291) ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny, jeżeli ten rolnik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Definicja rolnika w rozumieniu powyższego przepisu zawarta została w art. 6 pkt 1 ustawy wskazując, że rozumie się przez to pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkuje i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia. Dokonując wykładni przepisu art. 6 ust. 1 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników Sąd Najwyższy w wyroku z 29 września 2005 r., I UK 16/05 (OSNP 2006 Nr 17-18, poz. 278) stwierdził, iż prowadzenie działalności rolniczej oznacza prowadzenie na własny rachunek przez posiadacza gospodarstwa rolnego działalności zawodowej, związanej z tym gospodarstwem, stałej i osobistej oraz mającej charakter wykonywania pracy lub innych zwykłych czynności wiążących się z jego prowadzeniem. W uzasadnieniu tego wyroku wskazano, odwołując się do wcześniejszego orzecznictwa, że wykładnia określeń „rolnik” i „prowadzenie działalności rolniczej”, zawartych w art. 6 pkt 1 ustawy, wskazuje na zawodowy, stały, osobisty i realizujący interes danej osoby charakter tej działalności. Unormowanie to, w powiązaniu z art. 7 ust. 1 i art. 16 ust. 3, wskazuje jasno cel tej ustawy, jakim jest zapewnienie ubezpieczenia społecznego osobom, dla których prowadzenie działalności rolniczej jest zawodem, stanowiącym ich podstawowe zajęcie i stałe źródło utrzymania. Osobisty charakter działalności, jako cecha działalności rolniczej, oznacza, że rolnik osobiście prowadzi gospodarstwo rolne, co wyraża się co najmniej w tym, że do niego zwykle należy podejmowanie decyzji dotyczących prowadzonego gospodarstwa. Sąd Najwyższy wyjaśnił również, że prowadzenie działalności rolniczej wiąże się ściśle z normalnymi działaniami koniecznymi dla prowadzenia gospodarstwa rolnego,

tj. z wykonywaniem pracy w tym gospodarstwie lub wykonywaniem innych zwykłych czynności związanych z prowadzeniem takiej działalności. Z kolei nastawienie działalności rolniczej na realizację interesów rolnika wynika wprost z wymagania, aby działalność ta była prowadzona na jego własny rachunek. Generalnie przyjmuje się w orzecznictwie, iż na osobiste i trwałe prowadzenie działalności rolniczej w kraju wskazuje zamieszkiwanie na terenie gospodarstwa i wykonywanie typowych czynności związanych z jej prowadzeniem oraz podejmowanie bieżących decyzji co do prac na gospodarstwie (por: wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 2.10.2013 r., III Aua 1202/12, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 29 stycznia 2014 r., III Aua 844/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dn. 20.11.2014 r., III Aua 213/14, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dn. 5.02.2015 r., III Aua 830/14, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.02.2015 r., I UK 222/14 – opubl. w LEX).

Takie rozumienie nie wyklucza, by rolnik podejmował prace sezonowe, dorywcze, które nie będą skutkować utratą statusu rolnika. Jednakże skutek ten nie wystąpi wtedy, gdy profil prac na gospodarstwie rolnym jest taki, że występują okresy prac o małym lub zerowym natężeniu i to w tych okresach rolnik podejmuje się dodatkowych prac poza gospodarstwem. Innymi słowy chodzi o wykonywanie prac sezonowych w takich okresach, gdy nie koliduje to z pracami polowymi i innymi koniecznymi pracami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

W przypadku zatrudnienia rolnika na terenie jednego z państw Unii Europejskiej, kwestię zbiegu i koordynacji określały do dnia 1 maja 2010 r. rozporządzenie Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. U. WE L 149 z 5 lipca 1971 r. ze zm.), oraz rozporządzenie Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporządzenia (EWG) nr 1408/71 w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. U. WE L 74 z 27 marca 1972 r.). Przepisy tych rozporządzeń po 1 maja 2010 r. zastąpione zostały przepisami następujących aktów prawa unijnego: rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L 166/1 z dnia 30 kwietnia 2004 r. ze zm.) oraz przez rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L 284/1 z 30 października 2009 r. ze zm.).

Z treści przepisów mającego zastosowanie do spornych okresów rozporządzenia 1408/71 wynika, że osoby przemieszczające się na terenie Unii, EOG lub Szwajcarii w celach zarobkowych podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego. Jest to tzw. zasada jedności stosowanego prawa. Zgodnie z nią m.in. pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego państwa członkowskiego. Generalnie też ustalenia co do podlegania ubezpieczeniom w jednym kraju członkowskim, muszą być respektowane przez inne kraje i wykluczona jest ocena prawidłowości procedowania zagranicznej instytucji ubezpieczeniowej w sprawie dotyczącej mającego tam powstać stosunku ubezpieczenia społecznego, w tym więc i ważności wydanych w tym przedmiocie przez tę instytucję decyzji. Możliwość weryfikacji ustaleń instytucji każdego kraju ustalana jest przepisami krajowymi danego państwa.

W rozpoznanej sprawie sporną pozostawała kwestia, czy wnioskodawca utracił status rolnika w rozumieniu w/w przepisów z powodu wykonywania w spornych okresach pracy na terytorium Niemiec jak pracownik. W odniesieniu do wskazanych w formularzu (...) okresów od 01 stycznia 1998 r. do 27 października 2001 r., od 15 lipca 2002 r. do 12 października 2002 r., od 01 sierpnia 2003 r. do 29 października 2003 r. i od 01 sierpnia 2004 r. do 31 października 2004 r. materiał dowodowy zaofiarowany przez wnioskodawcę pozostawał w sprzeczności z okolicznościami, jakie wynikały z zaświadczenia niemieckiej instytucji właściwej do spraw ubezpieczeniowych, na który to dokument powoływał się organ rentowy. Nie znajdując podstaw do zakwestionowania treści powyższego zaświadczenia, Sąd uznał, że wnioskodawca nie udowodnił, że wykonywanie pracy za granicą nie kolidowało z osobistym i trwałym prowadzeniem przez niego gospodarstwa rolnego. Co więcej, ewentualne wątpliwości, co do

rzeczywistego świadczenia pracy przez ubezpieczonego w Niemczech w pełnych okresach, jakie wskazała odpowiednia instytucja niemiecka, nie mogłyby być rozwiane na podstawie zeznań świadków oraz wyjaśnień wnioskodawcy. Analiza treści tych dowodów ze źródeł osobowych wskazuje, że nie są one spójne, zwłaszcza w zakresie okresów, w których wnioskodawca miał pozostawać w pracy za granicą, jak i ich długości, i ilości wyjazdów w ciągu roku. Z wyjaśnień tych nie można ustalić, czy wyjazdów tych rocznie było więcej niż jeden, czy – jak twierdził świadek A. M. - nawet 4 wyjazdy rocznie. Co istotne – świadkowie ci wykazali się dość ogólną wiedzą na sporny temat, a nadto nie znali charakteru pracy, jaką podejmował wnioskodawca za granicą. Dokładnych okresów zatrudnienia wnioskodawcy nie można też określić na podstawie wyjaśnień samego wnioskodawcy, który nadto nie potrafił wyjaśnić przyczyn tak dużej rozbieżności okresów wskazanych w zaświadczeniu instytucji niemieckiej, a deklarowana przez niego sezonowością zatrudnienia w Niemczech. Za niewiarygodną Sąd uznał sugestię wnioskodawcy, że doszło do błędów w zaświadczeniu.

Sąd miał też na uwadze, że protokół czynności z dnia 11 marca 2015 r., wskazuje na to, że od 5 sierpnia 2004 r. wnioskodawca na stałe przebywa w Niemczech i że podstawę tej okoliczności stanowi formularz (...). Tym niemniej należy uwzględnić także istotny fakt, że pobyt Z. B. w Niemczech pozostawał wyłącznie w bezpośrednim związku ze świadczoną przez niego na terenie tego kraju pracą. Okresy podlegania z tytułu tego zatrudnienia Pracownikemu Ubezpieczeniu Emerytalno-Rentowemu zostały wyjątkowo precyzyjnie określone w formularzu (...). Należy także podkreślić, że ostatni okres podlegania temu ubezpieczeniu upłynął z dniem 31 października 2004 r. Te istotne obiektywne okoliczności faktyczne w powiązaniu z wyjaśnieniami Z. B. (k. 77) uzasadniają ocenę, że faktycznie po dniu 31 października 2004 r. nie pozostawał, szczególnie na stałe, w Niemczech. W odróżnieniu zatem od poprzednich okresów, od listopada 2004 r. ubezpieczony nie był objęty ubezpieczeniem pracowniczym na terenie Niemiec. W tym też czasie relacje rodzinne Z. B. i jego żony były na tyle złe, że ostatecznie od około 2-3 lat orzeczono ich rozwód. W tej sytuacji, jak uczy doświadczenie życiowe, ze zrozumiałych względów pobyt ubezpieczonego w miejscu zamieszkania jego dotychczasowej rodziny nie był mile widziane. Uwzględniając powyższe Sąd doszedł do przekonania, że ustalenie zaskarżonej decyzji, wskazujące na fakt jego stałego pobytu w Niemczech od 05 sierpnia 2004 r. nie znajduje dostatecznego uzasadnienia. W konsekwencji zatem należy przyjąć, iż wbrew ustaleniom tej decyzji, w okresie od 01 listopada 2004 r. Z. B. podlega obowiązkowo wymienionym w zaskarżonej decyzji ubezpieczeniom rolniczym.

Wobec powyższego, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmieniając decyzję w części, orzekł co do istoty sprawy.